

Total No. of Printed Pages—11

Subject Code : 27

B18-SX (E)
(EN/AS/BN)

2 0 1 8

SANSKRIT (E)

Full Marks : 100

Pass Marks : 30

Time : 3 hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions.

1. Translate the following passages :

4×4=16

তলৰ অনুচ্ছেদকেইটা অনুবাদ কৰা :

নীচৰ অনুচ্ছেদগুলো অনুবাদ কৰো :

(a) कस्मिंश्चित् नगरे चन्द्रो नाम भूपतिः प्रतिवसति स्म। तस्य पुत्रा वानरक्रीडारता वानरयूथं नित्यमेव अनेकभोजनभक्ष्यादिभिः पुष्टिं नयन्ति स्म। तस्मिन् राजगृहे लघुकुमारवाहनयोग्यं मेषयूथमस्ति।

Or / নাইবা / অথবা

अथ एकदा दैवदुर्विपाकात् राजभवनस्य अनेके अश्वाः भृशं दग्धाः। राजा सविषादः राजवैद्यान् आहूय प्रोवाच—भोः प्रोच्यतामेषामश्वानां कश्चिदाहोपशमनोपायः।

(b) भद्र, मम नियोगस्य चर्चा त्वया न कर्तव्या। त्वमेव किं न जानासि यथा तस्याहर्निशं गृहरक्षां करोमि? यतोऽयं चिरान्निवृत्तो ममोपयोगं न जानाति।

Or / নাইবা / অথবা

ततो गर्दभः सकोपमाह—रे दुष्टमते, पापीयांस्त्वं यद्विपत्तौ स्वामिकार्योपेक्षां करोषि। भवतु तावत्, यथा स्वामी जागरिष्यति तन्मया कर्तव्यम्।

(c) तदनेन भोजराजेन भिषग्वरा अपि स्वदेशान्निष्कासिताः। वैद्यशास्त्रमपि अनृतमिति निरस्तम् इति। एतदाकर्ण्य इन्द्रः समीपस्थौ अश्विनीकुमारौ इदमाह—भो! स्ववैद्यौ! कथमनृतं धन्वन्तरीयं शास्त्रम्!

Or / নাইবা / অথবা

राजा तौ अवलोक्य मुखश्रियाऽमानुषादिति बुद्ध्वा तौ बहु मानितवान्। ततः तौ ऊचतुः—“राजन्! न भेतव्यम्। रोगो निर्गतः। किन्तु कुत्रचिद् एकान्ते त्वया भवितव्यम्” इति।

(d) অসমপ্ৰদেশস্য নবগ্রাম-বরদোবা মণ্ডলস্য আলিপুরখুরী-গ্রামে শংকরদেবস্য জন্ম अभवत्। तस्य पितुर्नाम कुसुम्बर भूजा, मातुर्नाम च सत्यसन्ध्या। शैशवे एव तस्य माता-पितरौ दिवं गतौ।

Or / নাইবা / অথবা

अङ्गीयानाटकानां मध्ये ‘रुक्मिणी-हरणम्’, ‘पारिजात-हरणम्’, ‘चिह्नयात्रा’ इति एतानि प्रसिद्धानि सन्ति। अनेन प्रकारेण श्रीमन्तशंकरदेवः धर्मप्रचारम् अतिरिच्य साहित्यजगति अपि महदवदानं कृतवान्।

2. Explain the following verses with reference to the context :

5×2=10

প্রসঙ্গ-সঙ্গতি দেখুৱাই তলৰ শ্লোককেইটা ব্যাখ্যা কৰা :

প্রসঙ্গ-সঙ্গতি দেখিয়ে নীচৰ শ্লোকগুলো ব্যাখ্যা কৰো :

(a) अभिवादनशीलस्य नित्यं वृद्धोपसेविनः।
चत्वारि तस्य वर्द्धन्ते आयुर्विद्या यशो बलम्॥

Or / নাইবা / অথবা

বালো বা যদি বা বৃদ্ধো যুবা বা গৃহমাগতঃ।
তস্য পূজা বিধাতব্য্য সৰ্বস্যাভ্যাগতো গুরুঃ॥

(b) सर्गाणामादिरन्तश्च मध्यं चैवाहमर्जुन।
अध्यात्मविद्या विद्यानां वादः प्रवदतामहम्॥

Or / নাইবা / অথবা

যত্ৰ যোগেশ্বৰঃ কৃষ্ণো যত্ৰ পাৰ্থো ধনুৰ্ধৰঃ।
তত্ৰ শ্ৰীৰ্বিজযো ভূতিধ্ৰুৱা নীতিৰ্মতিৰ্মম॥

3. Elucidate the idea of the following :

4×2=8

তলত দিয়াবোৰৰ ভাব বহলাই লিখা :

নীচে দেওয়া বাক্যগুলোর ভাব বিস্তৃতভাবে লেখো :

(a) आतुरस्य मिषङ्मित्रं किंस्विन्मित्रं मरिष्यतः।

Or / নাইবা / অথবা

ধন্যানামুত্তমং দাক্ষ্যং ধনানামুত্তমং শ্রুতম্।

(b) प्रेम-प्रीति-भावविलासिनी।

Or / নাইবা / অথবা

নানারসসুধা-মধুস্রোতস্বিনী।

4. Answer the following questions :

4×3=12

তলৰ প্রশ্নবোৰৰ উত্তৰ লিখা :

নীচের প্রশ্নগুলোর উত্তর লেখো :

(a) How did the leader of the monkeys take his revenge on king Chandra?

বান্দৰৰ দলপতিয়ে কেনেদৰে ৰজা চন্দ্ৰৰ ওপৰত প্ৰতিশোধ ল'লে ?

বান্দৰদেৱ দলপতি কিভাবে ৰাজা চন্দ্ৰৰ উপৰে প্ৰতিশোধ নিয়েছিল ?

(b) From which drama the lesson 'Bhāratasāhitya Dūrmāḥ' is adopted? Give an introduction of the dramatist.

'ভাৰতসাহিত্য দুৰ্মাঃ' নামৰ পাঠটি কোনখন নাটকৰ পৰা সংগ্ৰহ কৰা হৈছে ? নাট্যকাৰজনৰ এটি পৰিচয় দিয়া ।

'ভাৰতসাহিত্য দুৰ্মাঃ' নামক পাঠটি কোন্ নাটক থেকে সংগ্ৰহ করা হয়েছে ? নাট্যকাৰেৰ একটি পৰিচয় দাও ।

(c) Answer the following questions in Sanskrit :

তলৰ প্রশ্নবোৰৰ উত্তৰ সংস্কৃতত লিখা :

নীচের প্রশ্নগুলোর উত্তর সংস্কৃতে লেখো :

(i) कालिदासस्य जन्म कुत्र अभवत्?

(ii) मेघदूतकाव्ये कः मेघं दूतरूपेण प्रेषयामास?

(iii) 'अभिज्ञानशकुन्तलम्' इति नाटके कति अङ्काः सन्ति?

(iv) 'कुमारसम्भव' महाकाव्ये कति सर्गाः सन्ति?

5. (a) Answer the following questions :

2×5=10

তলৰ প্রশ্নবোৰৰ উত্তৰ লিখা :

নীচের প্রশ্নগুলোর উত্তর লেখো :

(i) "तेष्वेव त्रिषु तुष्टेषु तपः सर्वं समाप्यते।"

What is meant by 'तेष्वेव' here?

ইয়াত 'তেষ्वেব' শব্দটোৰে কি বুজাইছে ?

এখানে 'তেষ्वেব' শব্দটিতে কি বুঝিয়েছে ?

(ii) “किमस्माकं पथ्यम्?”

Who asked this question and to whom was it asked?
What is the ‘पथ्यम्’ referred to here?

এই প্রশ্নটি কোনে, কাক সুধিছিল? ইয়াত কি ‘পথ্যম্’ৰ কথা উল্লেখ কৰা হৈছে?

এই প্রশ্নটি কে, কাকে জিজ্ঞাসা কৰেছিল? এখানে কি ‘পথ্যম্’-এৰ কথা উল্লেখ কৰা হৈছে?

(iii) Derive **any two** of the following words :

তলৰ শব্দবোৰৰ যি কোনো দুটাৰ ব্যুৎপত্তি নিৰ্ণয় কৰা :

নীচের শব্দগুলোর যে কোনো দুটির ব্যুৎপত্তি নিৰ্ণয় কৰো :

प्राप्तः ; दृश्यताम् ; गृहीत्वा ; वक्तुम्।

(iv) Fill in the blanks :

খালী ঠাই পূৰণ কৰা :

শূন্যস্থান পূৰ্ণ কৰো :

विना वेदः विना गीतां विना शास्त्राः कथाम्।

(v) What did Sankaradeva do to spread his religion?

শংকৰদেৱে তেওঁৰ ধৰ্মপ্ৰচাৰৰ বাবে কি কৰিছিল?

শঙ্করদেব তাঁর ধর্মপ্রচারের জন্য কি কৰেছিলেন?

(b) (i) How many Chapters are there in the ‘मनुस्मृति’?

1

‘मनुस्मृति’ত কেইটা অধ্যায় আছে?

‘मनुस्मृति’তে কয়টি অধ্যায় আছে?

(ii) What is the name of the ‘रजक’?

1

‘रजक’জনৰ নাম কি?

‘रजक’-এৰ নাম কী?

- (iii) Give the Sanskrit equivalent of the word 'मति'. 1
 'मति' शब्दৰ সংস্কৃত প্ৰতিশব্দ দিয়া।
 'मति' शब्दर संस्कृत प्रतिशब्द दाओ।
- (iv) What is superior to happiness? 1
 সুখতকৈ উত্তম কি?
 সুখের থেকে উত্তম কী?
- (v) Fill in the blank : 1
 খালী ঠাই পূৰণ কৰা :
 শূন্যস্থান পূৰ্ণ কৰো :
 _____ विभवस्राविणी।
- (vi) Who is the author of the lesson 'प्रसरतु-सुरभारती'? 1/
 'प्रसरतु-सुरभारती' নামৰ পাঠটিৰ লেখক কোন? -
 'प्रसरतु-सुरभारती' नामक पाठটির লেখক কে?
- (vii) 'मालविकाग्निमित्रम्' is a drama. 1
 Write 'Yes' or 'No'.
 'मालविकाग्निमित्रम्' এখন নাটক।
 'হয়' নে 'নহয়' লিখা।
 'मालविकाग्निमित्रम्' একটি নাটক।
 'হ্যাঁ' অথবা 'না' লেখো।
- (viii) How many Cantos are there in the 'रघुवंशम्'? 1
 'रघुवंशम्'ত কেইটা সৰ্গ আছে?
 'रघुवंशम्'এ কয়টি সৰ্গ আছে?
- (ix) Write the word opposite in meaning of 'मुक्त'. 1
 'मुक्त' শব্দৰ বিপৰীত অৰ্থ বুজোৱা শব্দ লিখা। -
 'मुक्त' शब्दर विपरीत अर्थ बुझিয়ে लेखो।

6. (a) Account for the case-endings in **any two** of the following : 2×2=4

তলৰ যি কোনো দুটাৰ কাৰক-বিভক্তি নিৰ্ণয় কৰা :

নীচৰ যে কোনো দুটিৰ কাৰক-বিভক্তি নিৰ্ণয় কৰো :

‘নগৰে’ in Q. No. 1(a)

[1 নং (a) প্রশ্নত]

[1 নং (a) প্রশ্নতে]

‘গৃহৰক্ষা’ in Q. No. 1(b)

[1 নং (b) প্রশ্নত]

[1 নং (b) প্রশ্নতে]

‘স্বদেশাত্ম’ in Q. No. 1(c)

[1 নং (c) প্রশ্নত]

[1 নং (c) প্রশ্নতে]

‘তস্য’ in Q. No. 2(a)

[2 নং (a) প্রশ্নত]

[2 নং (a) প্রশ্নতে]

(b) Derive **any two** of the following : 2×2=4

তলৰ যি কোনো দুটাৰ ব্যুৎপত্তি নিৰ্ণয় কৰা :

নীচৰ যে কোনো দুটিৰ ব্যুৎপত্তি নিৰ্ণয় কৰো :

‘প্ৰোবাস্’ in Q. No. 1(a) Or -

[1 নং (a) নাইবা প্রশ্নত]

[1 নং (a) অথবা প্রশ্নতে]

‘জাগৰিষ্যতি’ in Q. No. 1(b) Or

[1 নং (b) নাইবা প্রশ্নত]

[1 নং (b) অথবা প্রশ্নতে]

‘আগতঃ’ in Q. No. 2(a) Or

[2 নং (a) নাইবা প্রশ্নত]

[2 নং (a) অথবা প্রশ্নতে]

‘বর্দ্ধন্তে’ in Q. No. 2(a)

[2 নং (a) প্রশ্নত]

[2 নং (a) প্রশ্নতে]

7. (a) Decline **any two** of the following :

$1\frac{1}{2} \times 2 = 3$

তলৰ যি কোনো দুটাৰ শব্দৰূপ লিখা :

নীচের যে কোনো দুটির শব্দরূপ লেখো :

✓ ‘নদী’ in তৃতীয়া singular

[তৃতীয়া বিভক্তিৰ একবচনত]

[তৃতীয়া বিভক্তিৰ একবচনে]

✓ ‘নক্ষ’ in ষষ্ঠী plural

[ষষ্ঠী বিভক্তিৰ বহুবচনত]

[ষষ্ঠী বিভক্তিৰ বহুবচনে]

‘ভ্রাতৃ’ in দ্বিতীয়া plural

[দ্বিতীয়া বিভক্তিৰ বহুবচনত]

[দ্বিতীয়া বিভক্তিৰ বহুবচনে]

‘সম্রাজ্’ in সম্মী dual

[সপ্তমী বিভক্তিৰ দ্বিবচনত]

[সপ্তমী বিভক্তিৰ দ্বিবচনে]

(b) Conjugate **any two** of the following :

1½×2=3

তলৰ যি কোনো দুটাৰ ধাতুকপ লিখা :

নীচের যে কোনো দুটিৰ ধাতুরূপ লেখো :

√বিদ্ in লঙ্ অন্

[লঙ্ বিভক্তিৰ অন্]

[লঙ্ বিভক্তিৰ অন্]

√যত্ in লোট্ আৰ

[লোট্ বিভক্তিৰ আৰ]

[লোট্ বিভক্তিৰ আৰ]

√কৃ in বিধিলিঙ্ (আত্মনেপদ) ইয়

[বিধিলিঙ্ বিভক্তিৰ (আত্মনেপদ) ইয়]

[বিধিলিঙ্ বিভক্তিৰ (আত্মনেপদ) ইয়]

√ই in লৃট্ স্যত:

[লৃট্ বিভক্তিৰ স্যতঃ]

[লৃট্ বিভক্তিৰ স্যতঃ]

(c) Name and expound **any two** of the following :

2×2=4

তলৰ যি কোনো দুটাৰ ব্যাসবাক্য লিখি সমাসৰ নাম লিখা :

নীচের যে কোনো দুটিৰ ব্যাসবাক্য লিখে সমাসের নাম লেখো :

রাজপথঃ ; সূর্য্যচন্দ্রমসৌ ; দীর্ঘবাহু ; সমহর্তা।

(d) Change the voice in **any one** of the following :

2

তলৰ যি কোনো এটাৰ বাচ্য পৰিৱৰ্তন কৰা :

নীচের যে কোনো একটিৰ বাচ্য পৰিৱৰ্তন কৰো :

(i) शिशुना रुद्यते।

(ii) स मां नगरं नयति।

(iii) तन्मया कर्तव्यम्।

2+1=3

(e) Define and illustrate 'करण कारक'.

'करण कारक'ৰ সংজ্ঞা আৰু উদাহৰণ দিয়া।

'करण कारक'-এৰ সংজ্ঞা এবং উদাহৰণ দাও।

Or / নাইবা / অথবা

Give examples, in suitable sentences, of **any two** of the following :

1½×2=3

উপযুক্ত বাক্যত তলৰ যি কোনো দুটাৰ উদাহৰণ দিয়া :

উপযুক্ত বাক্যে নীচের যে কোনো দুটির উদাহরণ দাও :

(i) अर्ध-शीङ्-स्थासां कर्म

(ii) तादर्थ्ये चतुर्थी

(iii) भूवः प्रभवः

(iv) यत्रश्च निर्धारणम्

(f) Give the resultant forms of **any two** of the following :

1×2=2

তলৰ যি কোনো দুটাৰ নিষ্পন্ন ৰূপ লিখা :

নীচের যে কোনো দুটির নিষ্পন্ন ৰূপ লেখো :

(i) √कृ + णिच् + लट् ति

(ii) √नम् + णिच् + लट् ति

(iii) √पा + सन् + लट् ति

(iv) √गै + सन् + लट् ति

8. Translate into Sanskrit **any four** of the following sentences :

2½×4=10

তলৰ যি কোনো চাৰিটা বাক্য সংস্কৃতলৈ অনুবাদ কৰা :

নীচের যে কোনো চারটি বাক্য সংস্কৃতে অনুবাদ করো :

(a) The children are playing in the playground.

ল'ৰা-ছোৱালীবিলাকে খেলপথাৰত খেলি আছে।

ছেলেমেয়েৰা খেলৰ মাঠে খেলা কৰছে।

(b) Which class do you read in?

তুমি কোন শ্ৰেণীত অধ্যয়ন কৰা ?

তুমি কোন শ্ৰেণীতে অধ্যয়ন কৰো ?

(c) Rama killed Ravana, the king of Lanka.

ৰামে লঙ্কাৰ ৰজা ৰাৱণক নিহত কৰিছিল।

ৰাম লঙ্কাৰ ৰাজা ৰাৱণকে বধ কৰেছিল।

(d) Nothing can be accomplished without hard work.

পৰিশ্ৰম অবিহনে কোনো কাৰ্য সাধন নহয়।

বিনা পৰিশ্ৰমে কোনো কাৰ্য সাধন কৰা যায় না।

(e) I shall go to Delhi tomorrow.

মই কাইলৈ দিল্লীলৈ যাম।

আমি আগামীকাল দিল্লী যাব।

(f) He is receiving instruction from the preceptor.

তেওঁ আচাৰ্যৰ পৰা উপদেশ গ্ৰহণ কৰি আছে।

সে আচাৰ্যৰ থেকৈ উপদেশ গ্ৰহণ কৰছে।
